

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVIII (42)

Štev. (No.) 21

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

1 de junio — 1. junija 1989

RUDOLF SMERSU

Narodna zavednost je bruhnila na dan

GOVOR PREDSEDNIKA SLOVENSKEGA NARODNEGA ODBORA NA OBLETNICI DOMA V SAN MARTINU

Rad bi odgovoril na vprašanje, zakaj in za koga smo zgradili ta sanmartinski dom. Ali morda zato, da se pobahamo z lepimi zidovi, ali ne zato, da bo v tem domu cvetelo lepo in pravo slovensko življenje, da bodo v njem prostori za naš bodoči rod, za naše otroke, za slovensko šolo, ki še danes po 40 letih krepko deluje.

Da, to je bil naš namen. In tudi to, da se bo imela naša odrasla mladina kje zbirati in se posvečati športu in kulturi. In končno prihaja v poštev ta dom tudi za nas starejše, da se zbiramo v slovenski družbi in se kaj pogovorimo. Ponavljam, da pa nam je bila predvsem v mislih slovenska šola in življenje naše mladine, ki že počasi prevzema iz naših rok delo in odgovornost za ohranjanje slovenstva v Argentini.

Tej mladini pa bi rad povedal tole: Samo z velikim in vztrajnim delom pride človek v življenju najprej. Tako je dosegel visoko mesto eden izmed učencev naše sanmartinske osnovne šole. To je Janez Zorec, ki je danes že znan astronom in doktor iz astrofizike, v službi na astrofizikalnem inštitutu v Parizu. Tega našega mladega znanstvenika je rektor ljubljanske univerze nedavno povabil k proslavi 70-letnice ljubljanske univerze. Tam je naš dr. Zorec govoril zbrani eliti ljubljanskih izobražencev in jim pogumno pa vendar dostojno povedal, da on „predstavlja glas pomembnega števila tistih Slovencev, ki živijo po svetu in so po duhu še vedno Slovenci, toda kot taki do sedaj v Sloveniji, razen v slovenski Cerkvi, niso bili priznani.“

In Zorec je nato nadaljeval: „Slovenci bi se morali resno zamisliti nad dejstvom, da skoraj četrtina rojakov živi v inozemstvu. Morali bi se zgroziti nad dejstvom, da je ta del Slovencev zaradi koristi enega samega ideološkega prepričanja uradno izključen iz narodnega kulturnega življenja.“

Tako pogumno je Zorec izpovedal svojo narodno prepričanje in svojo vernost in skrb za slovensko prihodnost. — Sanmartinska mladina: zgleduj se nad tem našim pogumnim borcem, ki se je v tej sanmartinski šoli in v domači družini navzel takega duha.

Moja druga misel naj bo posvečena naši slovenski domovini.

Ni dolgo, ko sem gledal film, ki ga je od doma posnel eden naših prijateljev. V filmu je bila prikazana aretacija štirih Slovencev, češ, da so izdali vojaško tajnost.

Zaradi te aretacije se je vsa Slovenija silno razburila in dvignila. Sklicali so protestno zborovanje v Ljubljani, kjer se je zbrala tako velika množica ljudi, kakor se ni še nikdar zbrala v zgodovini slovenskega naroda. Potem sem gledal posnetke iz ulice pred vojašnico, v kateri je bila sodna razprava, ki se je sredi slovenske Ljubljane vršila v srbsko-hrvaškem jeziku.

Ni protestirala samo zavedna slovenska javnost. Celo znani stari partizani so protestirali, in tudi časopisje, ki je v rokah domačega komunističnega režima, je protestiralo zoper to, da se obravnava vrši v neslovenskem jeziku. Na ulico pred sodišče so ljudje prinašali rože in jih polagali na tla. Vsa ulica je bila okrašena z rožami.

Ko je bila objavljena sodba, o kateri je naše časopisje poročalo, se je sredi zime, 27. novembra lani, ko je močno naletaval sneg, spet zbrala izredno velika množica ljudi, ki je poslušala razne govornike in med

njimi tudi obsojenega Janeza Janša. Bil je to čudovit pogled na s snegom pokrito množico, ki je dostojanstveno protestirala zoper ta državni in vojaški teror. Pravim, da je bil to čudovit pogled na to slovensko narodno zavednost, za katero smo se že bali, da je ni več nikjer, pa je v tem trenutku s tako silo bruhnila na dan.

Potrebno je, da danes vsi Slovenci doma čutijo, da smo mi z vso dušo z njimi, da jim, kolikor je v naši moči, pomagamo, da svet informiramo o vsem tem, kar se dogaja doma in pa povsod naglašamo slovenske zahteve po svobodi in samostojnosti.

Rad bi dodal še eno misel za nas vse, ki tukaj že 41 let — kar nas je starejših — živimo v tej deželi. Živimo v miru in v svobodi, katere se mnogokrat niti ne zavedamo. Tej deželi smo dolžni spoštovanje in hvaležnost. Sedaj je ta naša nova domovina v krizi in je prav, da smo zavzeti za njene probleme in jih po svojih močeh tudi poskušamo reševati.

Sedaj bi se pa rad ustavil še ob izredno lepem članku, ki ga je napisala gospa Lučka Kralj Jermanova in je bil objavljen v Svobodni Sloveniji dne 13. aprila letos. To je pravi, čudoviti spev slovenski narodni zavednosti, podoben govoru dr. Zorca. Članek ima naslov „Vemo, da smo Slovenci“ in je odgovor predsednici tukajšnjega društva Triglav, gospe Majdi Sosičevi, ki je dopisniku ljubljanskega „Dela“ izjavila, da „Primorci zato nimamo narodne zavesti, ker nikoli ne vemo, kaj smo. Smo Italijani, Slovenci, Jugoslovani, Argentinci?“ In še to je izjavila, da „Primorci imamo slabo navado obračanja po vetru“.

Tej predsednici Triglava je Lučka Kralj Jermanova odločno povedala, da tudi Primorci dobro vemo, da smo Slovenci. Povedala je, da je bila rojena v Gorici, da se je poročila z domobrancem Francetom Jermanom, ki je umrl v Argentini. Je mati peterih otrok in devetih vnukov, ki vsi govorijo, pojejo in molijo slovensko. Njen oče, dr. Janko Kralj, je bil voditelj goriških Slovencev, od fašistov preganjan, zaprt in konfiniran na Liparskih otokih.

In Lučka Kralj takole nadaljuje: Čeprav smo hodili v italijanske šole, je bilo za nas popolnoma jasno, da smo Slovenci, saj smo bili zaradi tega tudi preganjeni. Govorili smo slovensko in imeli smo zveze za slovenščino, v katere smo pisali, kar nas je oče učil. Ljubili smo svoj jezik, ljubili slovensko kulturo. Krivično preganjanje našega očeta in nas vseh je samo krepilo našo narodno zavest. Doma nas niso učili sovražiti Italijanov, pač pa braniti, kar je našega. Katekizma smo se v slovenščini učili na skrivaj v zakristiji cerkvice sv. Ivana.

In ko ponavljam danes besede Lučke Kralj Jermanove, naj dam ob tej priložnosti priznanje tudi njenemu očetu, dr. Janku Kralju, ki ni odklanjal le fašistične diktature, ampak je odklanjal tudi boljševiško komunistično diktaturo, glede katere je bil prepričan, da je velika nevarnost za obstoj našega naroda. Spominjam se tega moža, ko se je v Rimu trudil, da bi bilo pravično rešeno slovensko narodno vprašanje.

Gospa Lučka Kralj Jermanova je gospe Sosičevi povedala, da so njene trditve o Primorcih ne samo neresnične, ampak tudi žaljive, kar so javno zapisali tudi drugi Primorci (npr. gospa Krečičeva, g. Čuk in dr.).

Naj navedem še zaključne besede naše odločne Slovenke: „Če Bog da, bom ostala zvesta do smrti tako slovenstvu kakor krščanstvu. Iz Patagonije pozdravljam vse Primorce, drage Slovence v Sloveniji, v zamejstvu in v emigraciji in vse slovenske demokrate v ponosni zavesti, da čeprav ne obračamo plašča po vetru, bomo, če Bog da, pričakali, kar smo si vedno želeli, svobodo v Sloveniji.“

Tako krepkih in odločnih besed še zlepa nisem bral. Naj si jih vsak izmed nas vzame k srcu, zlasti naša mladina in naj bo ponosna na svoj slovenski rod.

VINKO LEVSTIK PO TELEKSU IZ GORICE

Slovenci „lakaji Evrope“

V Srbiji se je izvršila prava realistična rotacija. Milošević je postal predsednik predsedstva Srbije, predsednik ZK Srbije pa je postal dosedanja podpredsednik Trifunović. Oba sta bila brez protikandidatov.

Razdor med Slovenijo in Srbijo se še pogloblja. Ker je srbsko gospodarstvo popolnoma na psu, obubožano prebivalstvo goreče požre vsako Miloševićovo populistično obljubo. Sredi maja se je Milošević z velikim uspehom gibal po vojvodinskih tovarnah. 22. maja je pred delavci Jugoalata, ki so znani po tem, da nosijo velik delež pri zrušitvi t. im. „avtonomašev“ v Vojvodini, prvič direktno napadel Slovenijo. „Opozarjal“ je na „fašistoidne izlive nerazumnega sovraštva, ki prihaja z Slovenije,“ o „protidemokratskih pojavih v Sloveniji“, da smo „lakaji Evrope“ itd. Gre seveda za klasični način obračanja pozornosti vstran od svojih problemov na neko grešno žrtev izven Srbije.

Naslednji dan je Jože Smole potrdil Miloševićev očitek o „lakajstvu“, in se je povsem v lakajskem duhu branil težkih obtožb.

Srbska populistična oligarhija trenutno igra še na eno populistično karto, saj je v javnosti plasirala razpis ljudskega posojila obubožanemu srbskemu gospodarstvu v višini milijarde dolarjev in 2000 milijard dinarjev. Potem ko so 40 let komunisti uničevali srbsko gospodarstvo, hočejo tokrat ujeti ljudi na limanice skozi srbsko domoljubje.

Medtem so srbski pisatelji izdali zanimiv politični program, ki je sestavljen iz mešanice liberalizma in nacionalizma. V Beogradu pa poskušajo skupina državljanskih ustanovitev neodvisen časopis „Nova javnost“.

Po protestu legendarne avtonomne makedonske vasi Vevčani pred beograjsko skupščino so sedaj prišli tja gladovno štrajkat še legendarni vaščani Moševca iz BiH. Nihče jih ni poslušal. Moševac je znan po tem, da se njegovi prebivalci že več let spopadajo z lokalno občinsko represivno birokracijo.

V Zagrebu so ustanovili Hrvaško socialno liberalno zvezo, ki se je upala kot prva od novoustanovljenih zvez omejiti na „hrvaštvo“. Pozdravni nagovor je imel gost iz Slovenije, predsednik Slovenske demokratske zveze dr. Dimitrij Rupel, ki je navzoče nagovoril s prošnjo, da nastopa v slovenščini, nakar je sledil močan aplavz.

Najbolj problematičen je vsekakor razdor znotraj slovenske alternativne, ki ga je povzročila domišljavost v krogih mladinske organizacije. Novoustanovljene zveze so se zna-

Kako preživeti hiperinflacijo?

Da je Argentina že daleč v hiperinflaciji, priznajo zdaj ne le ekonomisti, temveč celo politiki. Gospodarski sistem dežele se razkaja.

Vendar je rešitev iz hiperinflacije mogoča. Je v rokah ljudi, ki imajo: 1. oblast in zaupanje ljudstva; 2. jasne pojme o tem, kaj se dogaja in kaj so resnični vzroki gospodarske krize; 3. pogum in voljo storiti, kar je treba; 4. realističen in do podrobnosti izdelan kratkoročni in dolgoročni program, ki naj njihovo zamisel spremeni v resničnost.

Takih ljudi ni veliko. Medtem ko čaka nanje, velika večina prebivalstva in tudi podjetij hiperinflacijo le trpi in se po svojih močeh pred njo brani.

Znani argentinski ekonomist J. C. de Pablo je povzel v nekaj stavkih,

kako naj razumemo hiperinflacijo in kako naj se podjetja in posamezniki v takem položaju vedejo. Tako le pravi:

1. V hiperinflaciji je za posameznika najusodnejše, če ne ukrepa dovolj hitro. Zato moramo prilagoditi svoj način mišljenja hitrosti dogodkov.

2. V hiperinflaciji so malenkosti ključnega pomena.

3. V hiperinflaciji merimo realnost v tednih, nato v dnevih in končno v urah.

4. V hiperinflaciji je treba človeka, ki ne razume položaja, odstaviti. Ni časa, da bi ga učili.

5. V hiperinflaciji postaja vse jasno. Zato se ne smemo bati zaključkov, ki so sad razumnega sklepanja ter nam nakazujejo, kaj je treba storiti.

6. V hiperinflaciji vsi trpijo. Čeprav trpljenje ni enakomerno porazdeljeno, je vendar le malo verjetno, da bi bilo za koga smrtno nevarno.

7. V hiperinflaciji se sklepajo iste pogodbe neprestano in vedno na novo, kajti naša domišljija je omagala in si ne more predstavljati skrajnih resničnosti, pred katere nas postavlja spreminjajoči se položaj.

Ta navodila so približno tako koristna kakor priročnik o plavanju. Nikomur ne bodo rešila problema, a nas opominjajo, da mora vsak misliti in se hitro odločati, kot najbolje ve in zna, v upanju, da bo medtem nekdo z vrha sistema zagrabil „bika za roge“ in se lotil tega zapletenega in težkega problema s pogumnim srcem, jasno glavo in trdno roko.

Moti pa se avtor gornjih nasvetov, ko pravi, da ni verjetno, da bi hiperinflacija bila za koga smrtno nevarna. Nasprotno, gre za globok družben nered, ki nosi v sebi nevarnost smrti za osebe in za ustanove. Vedno večji del prebivalstva prehaja z naglico hiperinflacije v revščino in bedo ter na področje lakote. Podhranjenost in lakota nista več le pojav kakih oddaljenih pokrajin, temveč se širita kot epidemija po predmestjih Buenos Airesa. Velik del prebivalstva izčrpa svoje dohodeke že na polovici meseca, čeprav hiperinflacija še ni dosegla viška. Tudi živčna napetost in stress dodajata svoje žrtve v vseh plasteh prebivalstva, ker živi v vsakim dnevu v večji napetosti. Ta izredno težaven socialni položaj lahko pripelje končno celo do izbruhov nasilja, kjer človeške žrtve niso izključene. Hiperinflacija na različne načine ogroža človekovo zdravje in življenje.

V nevarnosti pa so tudi ustanove. Marsikatero podjetje hiperinflacije ne bo preživel. Naš slovenski tisk v Argentini pa je v resni in neposredni nevarnosti, da ga gospodarska kriza dežele v nekaj tednih popolnoma uniči.

Letna naročnina Svobodne Slovenije, Duhovnega življenja, pa izdaj Slovenske kulturne akcije, Tabora in Vestnika kmalu ne bodo zadostovale za tisk ene same številke. Seveda bodo prispevki dobrotnikov in naročnikov iz Argentine, ki so sredi vrtnice hiperinflacije sami zdrsnili skoro le na stopnjo preživetja, lahko podaljšali agonijo naših listov, a rešiti jih ne bodo mogli. To pot bo pomoč morala priti od zunaj.

Prijatelji slovenskega tiska v Argentini, ki živijo v deželah z močnimi valutami, lahko s pomočjo, ki je zanje razmeroma lažja, pomagajo tukajšnjim založbam vzdržati.

V tej krizi, ki po svoji globini in razsežnosti nima primerjave v tej polovici stoletja, bomo videli, če ima slovenski tisk v Argentini po svetu resnične prijatelje, ne le priložnostne bralce.

—žar

Z DUHOVNO GLASBO PO SVETU

Umetniška dejavnost je altistko **Bernardo Fink-Inzko** v zadnjih mesecih peljala po več celinah.

Z dirigentom Michaelom Corbozom je v Amsterdamu na Holandskem pela Bachovo mašo v h-molu, v Ženevi pa pod Arminom Jordanom Mozartov Requiem. Na veliko noč je v istem mestu v Victoria Hall izvajala Bachov Pasijon po Mateju, v katerem je pel vlogo Kristusa njen brat Marko, kateri se je potem predstavil tudi v Haendlovem oratoriju Mesija.

Bernarda Fink-Inzko je dalje nastopila v Švici s samostojnim koncertom Schumannovih pesmi, na newyorškem pevskem festivalu v Greenwich House pa je izvajala samospeve argentinskih skladateljev Guastavina in Ginastere.

S švicarsko pevsko skupino iz Lausanne in Bachovim orkestrom iz Amsterdama se je udeležila turnee po Japonski in je na petih koncertih v Tokiu, Osaki, Nagoyi, Kyotu in Nari pela solistične dele iz Bachove maše v h-molu in Matejevega pasijona. Vsi koncerti so bili množično obiskani in je pri njih sodeloval domač japonski otroški zbor, za katerega meni švicarski poročevalec, da so ti otroci po muzikalčnosti in celo izgovorjavi presegali najboljše švicarske otroške pevce, vsaj iz ro-

manskega dela dežele. Prisotna znamenita organistka Henriette Puig-Roger je po Corbozovi izvedbi Pasijona izjavila, da delo poslušaja že pol stoletja, a ga je v resnici šele zdaj odkrila: občutila je doživetje Kristusove smrti, saj nastopajoči niso samo dovršeno izvajali glasbene stvaritve, marveč se dogajanja v pasijonu res živeli.

Časopisni kritik pa ugotavlja, da je japonska koncertna publika prav sladokusna za velike mednarodne soliste in da je bila zanjo naša pevka pravo odkritje. „Njena moč v podajanju besedila in barvitost njene ga petja priča o nenavadni muzikalčnosti in njen glas je eden od najpomembnejših in najlepših med današnjimi mlajšimi altistkami.“

KONCERTI V EVROPI

V nedeljo, 2. aprila je nastopil v Nemčiji basist **Janez Vasle**. Pel je naslovno vlogo oratorija Elija (Felix Mendelssohn). Koncert se je vršil v cerkvi St. Georg v Ambergu. Vodil je mladi dirigent Berthold Höps, sodelovali so tudi poleg solistov simfoničen orkester iz Hofa in zboru Amberger Chorgemeinschaft in Chorkreis St. Sebald-Erlangen. Časopis Amberger Zeitung je pohvalno ocenil Vasletov nastop.

Slovenščina - moj jezik

NEKAJ O PREDLOGIH

Vsi jeziki imajo težave s predlogi. Nekaj predlog, preveden v drug jezik, lahko čisto nekaj drugega pomeni. Včasih kakšen predlog kar enostavno opustijo. O predlogih so se pisale knjige, ponekod imajo slovar predlogov. Tudi nam bi koristil.

Slovenci rabimo predloge pred prebivnimi imeni (samostalniki, pridevniki, zaimki, števniki). Predlogi nam pomagajo oblikovati odvisne skloni (to so vsi razen prvega). Enak predlog more služiti več različnim sklonom, ekateri skloni pa imajo razne predloge.

Skočil je na voz, zlezal pod klop; je na vozu, pod klopjo.

Metlo dam za pač ali pred vrata; metla je za pečjo ali pred vrati.

To je za mene. Pride za meno.

Kadar smo v zadregi, si pomagamo s preprosto razlago. Če sam nisi prepričan, da je predlog pravi, tudi poslušalec ne bo razumel tvoje misli. Nihče nima pravice zahtevati, naj poslušalec rešuje uganke, ko bi mu morali jasno podati svojo misel.

Kdo je na vratih?

Kako? Na vratih je lahko napis,

morda zvonec ali poštni nabiralnik. Kako bi bil človek na vratih? Moral bi sneti vrata s tečajev, jih vreči na tla in nanje stopiti. Tako bi bil res na vratih. — Podobne težave bi imej tisti, ki bi hotel biti na telefonu. Navadno je človek pri telefonu in govori po telefonu.

Dobil sem dediščino skozi advokata.

Kaj je advokat kakšen predor, velika vrata ali okno? Navadno človek podeduje ali dobi kakšno pravdo s pomočjo advokata.

Med nami ima hude sovražnike predlog s. Pred besedami, ki se začnajo z nezvenečimi soglasniki, ne moremo rabiti z. Devetorica nezvenečih (ččfhkpkšt) miho prosi, da bi jih ne pretresali z zvonečim z. Dovolj trpijo za predlogom iz, ki služi brezobzirno vsem od kraja. (Primernejši bi bil is, ampak ga morajo jezikovni veljaki prej uveljaviti). Zvesto ohranjamo s tam, kjer ima pravico: s ceste, s črnim kruhom, s figo, s hlodom, s kapo, s počitnic, s silo, s šilom s trga.

Kadar kaj dobimo, se zahvalimo za uslugo, za darilo. Ne na darilo! Če pa ni bilo vredno zahvale, pač ni bilo

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Končno je začelo pokati. Kar so mnogi opazovalci napovedovali in pred čemer so številne resne osebnosti svarile, je danes že težka stvar. Brazilskega primer izza časa plana Cruzado ali pa venezuelske eksplozije pred meseci, sta zelo podobni sedanjemu stanju nasilja v Argentini. Kaj se je zgodilo? Da je požrešna inflacija končno pripeljala socialno stanje v tak ekstrem, da smo gledalci drame ropanja po veleblagovnicah in malih trgovinah, lačne množice pobirajo kar pač potrebujejo, koristolovski oportunisti, največkrat nepotrebni, zmaknejo kar jim pade v roke, vrhu tega vala ljudske lakote in malomeščanske nemarale pa jahajo levičarski elementi, ki povzročajo in izkoriščajo izbruhe nasilja, kajti le v kalnem jim uspe lov.

ZAČETEK KONCA

Storimo, v tem težkem trenutku, korak nazaj, da bo perspektiva večja in opazovanje lažje. To stvari nič ne pomaga, pomaga pa nam, da bolje razumemo razvoj dogodkov. Današnje stanje je sad mešanice radikalne ošabnosti in nezmožnosti. Nezmožnost še niti ni toliko graje vredna. A nenehno iskanje le trenutnih uspehov, katerih namen je zanikati realnost, se končno maščuje. In danes se to maščevanje izvaja, in nemočna ga opazuje radikalna vlada, trpi ga pa ves narod.

Nekajkrat smo omenili kam vodi to gospodarski načrti. Zadnji poizkus Sourouilla, „plan Primavera“, je bil podoben kaj slabi izdelavi izpeljavi zloglasnih „Potemkinovih hiš“, ki so zakrivate dejansko stanje države. Ko je začelo goreti, se te kulise le še pospešile požar, ki je bil itak neustavljiv.

Država že kako leto dni ne plačuje niti obresti zunanjega dolga; torej isti čas tudi ne prejema niti dolarja zunanje pomoči. Državne iz-

za kaj, ker je malenkost. Če se nam nekdo zahvali, ne recimo, da ni na čem. Saj nas ni nihče vprašal, kje je kakšna reč. Kadar pa kdo reče ni na čemu, se sploh ne more razumeti. Je morda hotel reči: čemu? To bi se razumelo, kot da hoče še eno zahvalo.) Najbolje bo, če si pripravimo nekaj drobiža za odgovore na zahvale: me je veselilo (pomagati), Bog povrni (meni, kajpak), da vam je le všeč, ni vredno besed... Ali pa kar prijazen nasmeš, ki navadno najlepše popravi zadrego.

M. A.

gube so vedno večje: volilna kampanja, umetno stiskanje inflacije in tarif, rastoči izdatki „političnih“ delovnih mest pred volitvami, itd., vse se je zarotilo proti stabilnosti. In ko je Sourouille izdal svoje finančne zaveznike in prekinil poceni razprodajo dolarjev, so mu zaprileglj maščevanje, ter ga končno strmoglavili. A dolar je medtem že zblaznel.

Ko je, takoj po volitvah, spaval po vodi še prvi poizkus sporazuma med radikali in peronisti za čim hitrejšo predajo oblasti, je bil krog zaključen. Alfonsín je napovedal, da bo ostal do konca decembra, organiziral novo vlado, v kateri je nastopil kot gospodarski minister 33-letni Jesús Rodríguez, medtem ko je znano, da za njim stoji kot „šepetalec“ Sourouille.

EKSPLOZIJA

S to ekipo, brez vsakega prestiža, je vlada skušala izvesti trde gospodarske spremembe. Napovedovala je „socialno čutenje“ v vseh ukrepih, a napovedane povišice bi se poznale šele v juliju, medtem ko je po noven skok inflacije vrgel v brezupje nove sektorje prebivalstva.

Eksplozija je bila že neizbežna. Napovedi v raznih provinciah, da bodo oblasti pričele razdeljevati jestvine je prišlo prepozno. Najprej v Córdoba, a nato, in še močnejše v Rosario (drugo največje argentinsko mesto) so pričeli napadi na veletrgovine. Najprej omejeni in s skupinami, ki so kradle le prehrano. Nato nasilne, z organiziranimi „udarnimi“ skupinami, ki so kradle vse, in povzročali tudi razdejanje. Provincijske oblasti so bile nemočne. Pozen poseg žandarmerije (vlada se je težko odločila za ta korak) ni veliko pomagal. Na mnogih mestih je policiji pošla zaloga streliva in plinskih bomb. Gorelo pa je v Rosariu in nato z novo silo na področju Velikega Buenos Airesa. Quilmes, San Miguel, La Matanza, so bila žarišča ponovnih spopadov, v katerih je prišlo do ranjenecv in smrtnih žrtev.

V trenutku, ko pišemo te vrstice, je vlada dvomila, če pokliče na pomoč vojsko. To bi bil pečat zadnjega poraza radikalov, ki so vlado začeli s silno gonjo na vojaški stan. Sic transit...

KAJ PRIDE?

Za to sredo, 31. maja, je bil napovedan nov sestanek med Alfonsinom in Menemom. Treba se je zavdati, da sedanja vlada nima več oblasti. Tu je treba trojnega posega: vojaškega, kajti oklicano obsed-

no stanje (že drugo od nastopa demokracije), samo po sebi ne reši nobenega izbruha nasilja; političnega, kajti Alfonsín, brez konkretne zaslonbe peronizma, že ne prenese tega stanja. Ali kak „indirekten“ preseg, ki ga peronisti ne bodo radi sprejeli, ali pa hitra predaja oblasti sta edina izhoda, da se nekoliko ojači splošno zaupanje in se vrne mir. In končno, po onih dveh ukrepih, gospodarski poseg. Nastopili bodo časi hudih žrtev, a znano je, da kakor Argentinec hitro obupa, je tudi hitro pripravljen poroditi novo upanje.

Medtem pridejo v državo prve napovedane vsote deviz (270.000 dolarjev od prodaje argentinske ambasade v Tokiu, 150 tisoč posebnega posojila brazilske, mehičanske in severnoameriške vlade) ki bodo nekoliko olajšale težko stanje avstrala. Tudi novi davki bodo pripomogli k zdravljenju državne blagajne. A to je kaplja v morje.

Na drugem področju je bilo že vidno, da tradicionalni peronizem (sindikalna garda) in Menem izvajajo svoj vpliv in imajo moč, ko jim je uspelo preprečiti, da bi Ubaldini napovedal splošno stavko. Bilo je sicer precej notranjega trenja. V stavko so pritiskale zlasti bojevitve sekcije iz notranjosti države. Splošna stavka, v sedanjem položaju, bi bila lahko vžigalna vrstica za novo, še hujšo eksplozijo. Tega nihče ne želi, najmanj peronizem.

Sestanki med peronisti in radikali bodo pokazali, kam bo tekla politična struja. Spremembe so potrebne, nujno potrebne. Socialni kaos, gospodarski nered in pa temni oblaki gverile vstajajo na obzorju. Resnost, in pa prisotnost duha voditeljev, je potrebna kot še nikoli. V ostalem pa le malo pomolimo. Včasih kaj pomaga.

ZADNJE NOVICE

O predavanju lic. Andreja Rota na Bledu je obširno poročalo ljubljansko Delo 18. maja, kjer poročevalec pravi:

„Kot potomec slovenske politične emigracije v tej državi je govoril predvsem o slovenski politični emigraciji, se pravi o njenih stališčih do slovenstva in o njeni vlogi v kulturnem življenju Slovencev. K Rotovem referatu je dr. Andrej Capuder pozneje v razpravi med drugim pripomnil, da je emigracija v teku let svoj „deficit transformirala v kulturno vrednost“, takšna transformacija, namreč ustvarjanje kulturnih vrednosti, pa je pravzaprav opravilo kulturnikov.“

Delo je v svoji prilogi Književni listi objavilo skoraj v celoti Rotov govor obenem z njegovo sliko.

ANDREJ ROT

Domovina in eksil

GOVOR PRI OKROGLI MIZI PEN-KLUBA NA BLEDU

(Nadaljevanje in konec)

Drugi primer uresničevanja svobodne narodne in verske usmerjenosti je slovensko šolstvo v emigraciji. Komu sploh more priti na misel, da so učitelji narodni izdajalci, člani sovražne emigracije, ki so zmogli posvečati ves svoj prosti čas za poučevanje slovensčine in ohranjanje slovenske kulture skoraj pet desetletij? Kakšni še bolj blazni miselnosti lahko pride v glavo, da smo tisti, ki smo se pri njih učili, nepravni in neprimerni Slovenci? Res so tudi pri nas nekateri, a res le nekateri, prišli do neverjetno napačnih prepričanj, morda zaradi napuha, vsekakor pa zaradi končnosti in omejenosti človekove narave, da je naša edina in vseobsegujoča resnica, da ni dobrote v tistem, ki je podlegel matičnemu totalitarnemu režimu, da je vsakdo sumljiv, kdor živi doma in celo sploh kdor obiskuje domovino, da smo mi edini še, ki znamo slovensko itd.

V vseh nenostavljenih sodbah prevladuje pozorazmerje, ki ovira pot resnice. Abstraktne kategorije in sodbe ne morejo biti paradigme, po katerih naj se ravna živa družba.

Vse preveč radi iščemo krivce naše nesreče v tujcih, misleč, da so nasiljni Germani res vsega krivi, da središčine države pogojujejo periferne, da je brezbožni komunizem kriv vsega zla na svetu, zlasti po našega eksila. Je v tem resnica, a ne vsa resnica. Koliko je naše odgovornosti pri vse tem? Saj nismo le žrtev zgodovinskih sprememb. Človek ni le končen, temveč po svoji svobodi tudi odgovoren. Zato tudi kriv. Čas je, da brez jeze in sovraštva sedemo in se razgovorimo — politiki, zgodovinarji, kulturniki in ljudje nasploh. Čas je ugoden za odkrit pogovor, pa ne samo z uradnimi predstavniki in politično emigracijo, temveč tudi z vsem tistim narodnim delom v sami matični domovini, ki ni imel besede. Zlasti s katoličani, ki morejo še veliko prispevati domovini.

Tri Slovenije

Eksistenca treh Slovenij nam ne sme biti tuja. Vsak od njih na poseben način iziše svoje bit. Čeprav je časovnost vsaki od njih drugače odmerjena, nobena od njih ni

brez smisla. Odkriti v matici, zamejstvu in zdomstvu pravo vsebino in svojske okoliščine nam more služiti pri izoblikovanju nekega skupnega vzorca, ki presega vsakega od njih.

Obstoj domovine v eksilu je izziv demokratičnemu duhu. Ponosen sem, da pripadam slovenski politični emigraciji, demokratični, katoliški, ki se ni nikdar poslužila terorizma za dosego svojih ciljev. Pri tem moram takoj poudariti, da ne govorim o času vojne in revolucije. Vendar če hočete in iščete in raziščete tisti čas odkrito in iskreno, boste našli, da je šlo za samoobrambo. Tako za eno kot za drugo stran velja „proton pseudos“ prva zmota. Iz te veliko mero idealizma in dobronamernosti pri mnogih v OF, vendar gre za izhodiščni pečat, ki zaznamuje vse nadaljnje izvajanje in dokazovanje. Ne mislite, da nam je bila v Argentini prikazana sama čista zgodovinska resnica. To moremo iskati skupno in ne nasediti lažnim premisam in propagadnim geslom.

Marsikaj je tudi pri nas še vprašljivo, problematično, a miroljubnost je konstante naše skoraj polstoletne eksistence. Nasilje je potrebno obsoditi, a pravtako tudi asimilacijo. Če je v prvem neprikritem kršenju človekovih pravic, gre pri drugi za več ali manj slično zahrbtno ravnanje.

Obstoj eksila bo prenehal, ko bo v matični domovini zavladala demo-

kracija, pluralizem in predvsem spoštovanje človeka in njegovega dostojanstva. Ko bo in če bo diáspora postala le slovenska skupnost zunaj domovine, bodo ti Slovenci za matico neizmeren bogat potencial, ki ga bo mogoče izkoristiti. Šele ob uresničitvi modela, ki si ga zamišljajo Slovenci v eksilu in za katerega živijo: politična svoboda naroda in zagotovljene pravice posameznika, bo dosežen tudi ideal politične družbe Slovencev. Ta ideal more pomeniti neodvisnost narodne države v razmerju do drugih državnih narodov, svoboda v notranji politiki lastne države, lahko pa tudi uredbo v večnacionalni državi, ki dopušča neovirano delovanje političnih strank in poedincev. Čeprav je slednja možnost skoraj iluzija. Slovenci smo bili manjšina v Avstriji in prav tako danes v Jugoslaviji in spoštovanje slovenskih interesov in pravic je bilo neizogibno podrejeno večinskemu elementu.

Prav posebej je važno poudariti vlogo katoličanov v tem iskanju boljše prihodnosti, njihovih nalog in pravic. Drža kristjana ne more biti absoluten religiozni individualizem, kajti tudi socialna plat je del učinkovitega predstavljanja božjega određenja in zato tudi spada v dejavnost Cerkve. Prav to prepletanje verskega in narodnega, ali če hočete narodnega in verskega, pa je bila gonilna sila pri ohranjanju slovenstva v tujini.

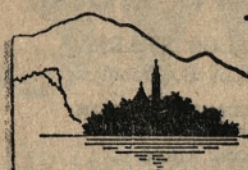
Nacionalizem zdomcev oziroma po-

litičnih izseljencev, ali le omemba besede nacionalizem, je mnogim v zamejstvu in domovini ranila njihovo vsečlovečansko idealistično čustvovanje. Danes je v domovini in v zamejstvu pravičen poudarek, da je le narodnost izhodišče vsega kulturnega ustvarjanja. Vzoredno pa sodobniki pojmujejo narodnost duhovno v zvezi z etičnimi, socialnimi, religioznimi vrednotami in zato odklanjajo egoistični nacionalizem prav tako kot vsak drug materializem.

Tudi za države, v katerih bivamo, ni dobro neko kulturno izenačenje ali narodno zlitje, čeprav bi to bilo na prvi pogled najbolj koristno. Do tega so že prišle mnoge slovenske skupnosti po svetu in tudi deli slovenske politične emigracije.

Družbeni razvoj je bolj učinkovit, če temelji na izoblikovanju duhovnih in tvarnih vrednot narodnostnega okolja. Človeška skupnost se v polnosti razvija le z rastejo vseh narodov, tako kot se narod bogati v spoštovanju človekovih pravic in dostojanstva.

Iz različnih generacij smo, iz vseh miselnih taborov, najbrž vsi drugače misleči, toda družni nas skrb za slovenstvo in človeštvo. Kot pisatelj katoličan, in vem, da je takih še več tukaj, sem hotel s temi besedami samo povedati, da dokler gre res za nju, se naše poti ne morejo ločiti ali se ne smejo ločiti, če pa se že oddaljijo, skušajmo, da bodo teklo vzporedno.

NOVICE IZ SLOVENIJE

AMERIŠKI DOLAR je v slovenskih menjalnicah stal 3. maja 10.733,88 din.

LJUBLJANA — 36. festival dokumentarnega in kratkega filma se je začel v Beogradu. Izmed 10 prijavljenih slovenskih filmov se jih je v uradno konkurenco uvrstilo 6.

HRUŠICA — Karavanški predor bodo priključili na slovensko cestno omrežje z avtocesto, ki bo tekla od Hrušice do Vrbe. Dolga bo trinajst kilometrov. Poleg vseh možnih nadvozov in podvozov, ki naj ščitijo prehode tako ljudi kot živino in divjad, ostanejo zaenkrat odprti še trije problemi: zaščita ceste pred plazovi na pobočju Mežaklje, vpliv avtoceste na onesnaževanje zraka in urejevanje zemljiško pravnih zadev terena, po katerem je urejena trasa.

CELJE — Celjska gimnazija je stara 180 let. Obiskovala jo je vrsta slovenskih kulturnikov: Anton Martin Slomšek, Anton Aškerc, Maks Pleteršnik, Anton Sovre, med drugimi. Slovesne prireditve se bodo končale v maju.

LJUBLJANA — Za zgledno delo v vzgoji in izobraževanju so podelili Žagarjeve nagrade. V Cankarjevem domu so nagrade prejeli: Joža Ferjančič, pedagoška svetovalka, za delo pri razvoju predšolske vzgoje na Goriškem; Stane Florjančič, ravnatelj. Zavoda za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani, za pionirsko delo na področju tiflopedagogike; Berta Golob, pedagoška svetovalka, za didaktično in strokovno delo pri pouku slovenskega jezika; Karel Kordeš, ravnatelj osnovne šole, za vidne rezultate v delu osnovne šole; Jože Prelog, ravnatelj Železniške srednje šole v Ljubljani, za uspehe na področju v vzgoje v domovih za učence; France Reun, pomočnik ravnatelja na osnovni šoli, za uspehe na pedagoškem in kulturnem področju; dr. Franc Strmičnik, redni profesor na oddelku za pedagogiko Filozofske fakultete v Ljubljani, za uspehe pri razvoju pedagoške znanosti v Sloveniji.

LJUBLJANA — Dnevnik Delo je vsa ta leta imel na levi (!) strani svojega naslova geslo „Proletarci vseh dežel, združite se!“ S 1. majem je začel časopis praznovati 30 let izhajanja in je zgornje geslo zamenjal za napis „30 let Dela“. Prostor za oba bi bilo zadosti; se je torej pri usmeritvi dnevnika kaj spremenilo? Niso več za združenje proletarcev vseh dežel? Sploh niso za združenje proletarcev? Ali pa se

morda ne smatrajo več za proletarce?...

LJUBLJANA — Slovenski turisti najrajši potujejo na Hrvaško, predvsem na obalo. Na drugem mestu je Slovenija sama, druge republike pa nimajo dosti slovenskih predločitev.

PIRAN — Dva večja vodna hrama (za 1000 in 500 kubičnih metrov vode) gradijo v piranski občini. Rezervoarja naj bi zgradili še pred juljsko vročino. Naložba pa je vredna 6 milijard dinarjev.

MARIBOR — Mariborski radio (MARŠ) je že dobil prostor za studio, anteno in opremo, manjka jim še oddajnik. Od nabave tega je odvisno, kdaj bodo Mariborčani mogli poslušati novo postajo, ki bo imela zvečer svoje lastne programe, popoldne pa bo prenašala ljubljanski radio študent, ki letos slavi dvajset let življenja.

KRANJ — Medobčinski svet Socialistične zveze delovnega ljudstva za Gorenjsko je na svoji seji podprl pobudo, da bi Zdravljica postala slovenska himna.

MARIBOR — Prva zasebna tekstilna tovarna v Mariboru je bila odprta v nekdanjih prostorih Cevovoda. Odprla sta jo zasebnika Majda in Janko Razgoršek, ki se posvečata šivanju namiznega in posteljnega perila za gostinstvo in hotelirstvo. V tovarni je zaposlenih 35 delavcev.

LJUBLJANA — Optično vlakno bodo začeli izdelovati v Iskrini tovarni v Stegnah. Z dosedanjim naložbo — 18 milijard dinarjev — bodo lahko proizvajali do 25 kilometrov tega vlakna na leto, uvedli pa bodo tudi izdelovanje infrardeče optične komponente.

LJUBLJANA — Vpogled v starejšo evropsko likovno dediščino je znova pripravila Narodna galerija. Odprla je razstavo osemdesetih izvirnih risb angleškega slikarja Georgea Romneya (1734-1802), ki jih je iz svoje zbirke pripravil Fitzwilliamov muzej univerze v Cambridge-u.

UMRLI SO OD 17. do 21. apr. 1989:

LJUBLJANA — Drago Ramovš; prof. Franček Šafar; Friderik Fuchs-Jäger; Jožeta Brulc roj. Tome; Ciril Ramovš, 73; Jože Prijatelj; Marija Resnik roj. Tome; Herman Schönlieb Jože Kunčič; Slavko Jereb, 82; Lojze Funkl, 81; Jelka Vandro; Vinko Magister; Marija Kopčavar roj. Soukal; Magdalena Dolenc.

RAZNI KRAJI — Leopoldina Ker-

SLOVENCİ v ARGENTINI

Osebnostne novice

Rojstvo: V družini Tomaža Pavšerja in ge. Alenke roj. Pograjc iz Castelarja se je 23. maja rodil prvorojenec, ki ga bodo krstili za Martina.

Srečnim staršem naše čestitke!

Poročilo: Poročila sta se Jerica Janežič in Eduardo Fernández v cerkvi Loreto na Ezeizi; poročne obrede je opravil prelat dr. Mirko Gogala. Čestitamo!

ZEDINJENA SLOVENIJA

VIDEO-KASETE V SLOVENŠČINI

V knjižnici Zedinjene Slovenije si je mogoče izposoditi naslednje videokasete v slovenščini:

A) Filmi za odrasle:

- Ljubezen nam je vsem v pogubo
- Z bolečino v srcu / Blagor premagancev
- Moj ata, socialistični kulak
- Primož Trubar (1. in 2. del)
- Samorastniki
- Deseti brat

B) Kulturni programi:

- Slovenski oktet v Postojnski jami / Duke Ellington: sakralni koncert
- Naselbinska kultura na Slovenskem
- Orli in sokoli / Fantje z vseh vetrov
- Polde Bibič: umetniški večer / Gregorčičeva proslava
- Slovenski ljudski plesi: Beltinska banda / Slovenska ljudska pesem: Koroška in Pomurje
- Mlada Breda / Kamniti Pigmalion (arh. Jože Plečnik)

C) Filmi za otroke:

- Zvezdica Zaspanka
- Zvezdica Zaspanka / Mali Kakadu
- Kekčeve ukane / Kekce

D) Filmi za mladino:

- Vesna
- Moje pesmi, moje sanje (Sound of Music — Novicia rebelde) s slovenskimi podnaslovi.

mavner roj. Bizilj, 80, šmartno pod Šmarno goro; Drago Čehner, Zalec; Cveto Razbelj, Celje; Ivanka Primožič, Ziri; Anton Budič, Čatež ob Savi; Marija Suhadolnik roj. Markelj, Vrhnika; Stanko Umek, 73, Sinja Gorica; Franc Strniša st., Krka; Gabrijela Vilaj roj. Vidmar, 81, Dol. Logatec; Anton Preslesnik, 67, Nevle; Jože Hostnik, 87, Lipica pri Škofji Loki; Stane Habat, Mengeš; Sonja Zorec, Maribor; Karol Samec, Videm; Rudi Ramšek, Dol pri Hrastniku; Ana Skoberne, Trbovlje; Mara Gorjup roj. Kvas, Maribor.

gracije. Namen oddaje je razvijanje slovenske zavesti v Argentini in ohranjanje stikov z domovino, zato v studio pogosto vabijo obiskovalce iz Slovenije, ki pridejo v Argentino.

Slovensko-jugoslovansko vzajemno društvo Triglav v Argentini so ustanovili leta 1974, ko so se združila slovenska društva Zarja, Ljudski oder in Naš dom. To je danes najmočnejše društvo predvsem prvotnih izseljencev v Buenos Airesu. Primorci poudarjajo, da je bilo to vse od začetka slovensko društvo, vendar so vedno na stečaj odpirali vrata tudi za druge jugoslovanske narode.

V Triglavu je nad tisoč članov, med njimi precej Argentinecev. Ti se namreč lahko vključijo in sodelujejo pri aktivnostih, nimajo pa pravice do glasovanja, prav tako kot ne morejo biti voljeni v društvene organe.

Marko Jenšterle

● Spornega dela intervjuja nismo objavili čisto tako, kot je tekel, zato nam je Majda Sosič poslala prvotno besedilo. Na vprašanje našega dopisnika Marka Jenšterla, v kakšnem smislu gre za vpliv povojne politične emigracije v Argentini, je Majda Sosič odgovorila takole: „V tem, da imamo na primer Primorci pogosto slabo navado obračanja po vetru. Ne vem, posledica česa je to. Mogoče zato, ker smo bili vedno pod

Obletnica Doma v San Martinu

21. maja smo rojaki iz San Martina in njega okolice praznovali 29. obletnico ustanovitve Doma. V ta namen se nas je zbralo precejšnje število v Domu, kjer smo med dviganjem obeh zastav zapeli argentinsko in slovensko himno. Nato smo se podali v kapelo zavoda presv. Srca k službi božji, katero je daroval naš župnik dr. Jurij Rode, ki se je v svojem govoru spomnil vseh živih in mrtvih članov Doma. Med mašo je prepeval sanmartinski pevski zbor pod vodstvom dirigenta Janeza Mežnarja. V zahvalo za vse prejete dobrote, ki smo jih prejeli, smo vsi zapeli Hvala večnemu Bogu in krenili v Dom na kosilo.

Popoldanski program je otvorila predsednica Doma Mari Planinšek Keržičeva, ki je pozdravila vse predstavnike naše skupnosti, zastopnike Domov in vse navzoče. V svojem govoru je predvsem apelirala na povezanost, ki naj vlada med našimi rojaki. Nato je pristopil pred mikrofonom predsednik Slovenskega narodnega odbora Rudolf Smersu, ki nam je podal zgodovino naporov, borbe in težav, ki so spremljali na-

kup stare nepremičnine, ki naj bi v prvi vrsti služila zbiranju naših rojakov, posebno mladine, kjer bi se vzgajala narodno in duhovno in gojila šport. Vsa stremjenja naj bi bila osredotočena predvsem vzgoji ljudskošolskih otrok.

Drugi del govora je bil posvečen slovenski zavednosti in ga objavljamo na uvodnem mestu. Po zaključku govora, ki je žel vsesplošen aplavz, je nastopila skupina šolarjev, ki jih je pripravila za kavbojski ples Danica Petkovšek. Nato je občuteno podala Helena Žužek Prešernovo Zdravljico. Folklorna skupina mladine je veselo zaplesala lepo pripravljen ples. Sledila je deklamacija Slomškovih besed, v kateri avtor poudarja, da moramo spoštovati slovenski jezik in se ga ne sramovati, da nas bodo tudi tuji spoštovali, ko bodo spoznali, da ga mi prvi spoštujemo.

Za zaključek proslave je pevski zbor zapel Rož, Podjuna, Zilja in ženka mi v goste gre. Nato je sledila prosta zabava ob veselih zvočnih orkestru Zlate zvezde.

S. G.

Zveza slov. mater in žena

V mesecu marcu je predsednica Pavlina Dobovškova sklicala sejo, da smo naredile načrt za naslednje mesece. Z geslom: „Bodimo čisti pred Bogom in jasni pred zgodovino,“ smo stopile v 23. leto svojega obstoja in ga z aprilom začele. Sestanki bodo vsako prvo sredo v mesecu ob 17 v Slovenski hiši kot do sedaj. Vedno pa bomo poskrbele za predavanja, okroglo mizo ali družabni pomenek o temah, ki nas zanimajo in duhovno bogatijo, da se ne bomo kljub zaposlenosti in skrbem odtegnile namenu zveze, ki nas že toliko let spodbuja k dobrotelnemu in plemenitemu delovanju.

Na prvi sestanek je skoraj vedno prihajal pokojni msgr. Orehar, sedaj pa zanj poskrbi in se nanj pripravi prelat dr. Alojzij Stare. „Moralno in versko stanje naše emigracije“ je naslovlj predavanje in v glavnih potezah povzel vsa obdobja begunstva in zdomstva, ker so ravno dušni pastirji tisti, ki nas vedno spremljajo in imajo vpogled v versko nazadovanje ali napredovanje. Težko je ali bolje rečeno — težje je danes zlasti mladini prikazati prave vrednote v tej zmešnjavi idej in nemorale!

Pritegnila nas je tema, saj smo v precejšnji meri ravno me odgovorne kot matere in žene, da nadaljujemo in kljubujemo vsemu negativnemu s svojo slovensko in krščansko tra-

dicijo. Posegle smo v debato z izkušnjami vsakdanjega življenja, prelat pa je rad odgovarjal, za kar smo se tudi lepo zahvalile in priporočile, če Bog dá, že za drugo leto!

V maju pa je med nas prišla in se odtrgala poklicnemu delu dr. Katica Cukjati in nam razjasnjevala „Obrise političnega stanja v Argentini“. Tako zapletene razmere kot so sedaj tukaj, ni lahko razložiti v odmerjenem času, vendar je bila dr. K. Cukjati kos položaju...

Debata se je razvila; še in še bi z njo hotele jasnosti „neznanke“. Hvala lepa za predavanje in za čas, ki ga je nam posvetila!

V juniju je vedno spominski sestanek s primernim programom. Govoril bo Božo Fink, molitve pa bo opravil naš asistent zveze dr. Jure Rode.

BARILOCHE

Prosvetni večer. — V nedeljo, 30. aprila smo imeli v Planinskem stanu kulturni video-večer. Poslušali smo glasbene komade beneškega pevskega zbora in dramatizacijo Tavčarjeve novele „Cvetje v jeseni“. Trakovi so bili posneti v Sloveniji in sta nam jih prinesla dva Bariločana, ki sta potovala „čez lužo“ (Dražibner in Razingar). Aparate za projekcijo je posodil Marjan Grohar. Občinstvo, ki je večer obiskalo, je z zanimanjem spremljalo odlično muzikalno in gledališko predvajanje.

Romanje v Llaol-Llao. — Številni tukajšnji Slovenci so potovali v Buenos Aires in se udeležili slovenskega romanja v Lujanu. Kot vsa zadnja leta so se tudi tisti, ki so ostali v Bariločah, spomnili tega romanja in se podali 7. maja v kapelico v Llaol-Llao, kjer je Branko Jan opravil slovensko nedeljsko mašo.

† Tone Mikuš. — 18. maja je po daljšem bolehanju preminul Tone Mikuš v starosti 75 let. Rojen leta 1913 na Poljanah, je živel v Hrastniku, na Vrhniki in v Ljubljani, pa je leta 1946 odšel v Trst in od tam odpotoval v Argentino. V Buenos Airesu se je seznanil z družbico, ki se je zbirala okrog Milana Jagra in se je pripravljala, da se naseli v Bariločah. Vendar se Mikuš takrat še ni odločil za pot na jug. Ostal je v prestolnici in delal kot samostojen plesarski mojster na gradbenih delih. Čez leta pa je začel zahajati v deželo jezer in se slednjič (1972) končnoveljavno preselil v vso družino v naš kraj. Tudi tukaj se je udeleževal v plesarski in gradbeni stroki, sodeloval je pri našem društvu in opravil nekaj izletov. Kot strokovnjak je mojstrsko pobarval leta 1979 obnovljeno Petričkovo kočjo pod Skalco. Rad se je tudi udeleževal nedeljskega „parlamentarja“ v kavarni Copos (preje Bar América).

Pokojni zapušča ženo in dve poročeni hčerki, ki jim izreka „Svobodna Slovenija“ svoje iskreno sožalje.

V. Arko

INTERVJU POVZROČIL SPORE MED SLOVENCİ V ARGENTINI

DELO, 15. maja 1989

Vzrok sporov naj bi bil intervju s predsednico društva Triglav. — Uredniku oddaje Slovenski kotichek prepovedali vstop v društvene prostore.

BUENOS AIRES, 14. maja — Spori med Slovenci v Argentini, ki so se še posebej razvneli po objavi intervjuja s predsednico društva Triglav Majdo Sosič v Delu (4. februarja letos), so se spet zaosttrili. Upravni odbor društva Triglav je namreč uredniku radijske oddaje Slovenski kotichek Albertu Čuku zaradi njegovega pisma, objavljenega v postnem predalu Dela (4. aprila), najstrožje prepovedal vstop v društvene prostore in ga hkrati razglasil za „persona non grata“.

V Triglavu že dalj časa obstajajo huda nasprotja med vodstvom društva in večjo skupino primorskih Slovencev, ki so predsednici še posebej zamerili izjave o tem, da se Primorci obračajo po vetru in da to delajo zato, ker ne vedo, kaj so — Slovenci. Italijani, Jugoslovani ali Argentinci. Polemika, ki že dalj časa poteka v Delovih pismih bralcev, se vzporedno odvija tudi v Buenos Airesu, kjer se v časopisu Svobodna Slovenija oglašajo člani

povojne emigracije primorskega rodu. Vsi so zgroženi nad pomanjkanjem nacionalne zavesti predsednice Triglava in opozarjajo na to, da Majda Sosič ne pozna razlik med nacionalnostjo in državljanstvom.

V Svobodni Sloveniji in na svojem radiu je reagiral tudi Albert Čuk, vendar mu je vodstvo Triglava izreklo omenjeno kazen izključno samo zaradi pisma v Delu. V sklepu, ki sta ga podpisala sekretar Daniel Lukač in podpredsednik Alejandro Guillermo Tavčar, namreč piše, da je Čuk s pismom, „v katerem so neresnice, obrekovanja in žalitve, divje napade na predsednico Majdo Sosič, sedanjí upravni odbor in celotno društvo Triglav.“ V sklepu niso navedene konkretne zamere uredniku Slovenskega koticheka, ki sicer formalno sploh ni član Triglava, vendar je pogosto obiskoval prireditve društva.

Zaradi izjav v intervjuju Majde Sosič se je pred časom posebej sestala skupina Primorcev, članov Triglava, ki namerava predsednici odgovoriti še s svoje strani.

Albert Čuk je tukajšnji industrialec, ki je pred dobrim letom osnoval radijsko oddajo z naslovom Slovenski kotichek, njena značilnost pa je predvsem v tem, da pri oblikovanju programa skupaj sodelujejo Slovenci iz predvojne in povojne emi-

kakšnimi drugimi državami. V Italiji pa še pod fašizmom — in večina Primorcev je v Argentino prišla ravno zaradi fašizma, pa tudi zaradi dela. Občutek imam, da mnogi med nami niso dovolj trdni v svoji narodni zavesti. Precejkrat so to ravno tisti, ki so bili še leta nazaj trdni Jugoslovani in celo delali v političnih odsekih. Včasih mislimo, da je to zato, ker nikoli ne vemo, kaj smo. Smo Italijani, Slovenci, Jugoslovani, Argentinci? Tudi v Triglavu se opaža, kako se mnogi spreminjajo.“

IZ PISMA ODBORA TRIGLAVA ALBERTU ČUKU

Zaradi javnih izjav, ki jih je dal ge. Alberto Čuk kot vodja radijske oddaje „Slovenski kotichek“ v časopisu Delo... kjer je z neresnicami, obrekovanji in žalitvami divje napadel našo predsednico Majdo Gomezelj-Sosič, sedanjí upravni odbor in našo organizacijo; je upravni odbor sklenil: da... razglasi za PERSONO NON GRATO ge. Alberta Čuka... Pod nobenim pogojem se mu absolutno ne dovoli vstopa v poslopje Triglava.

To se sporoči vsem organizacijam, ki sestavljajo slovensko-jugoslovansko skupnost v Argentini...

Daniel Lukač, tajnik

Alejandro Guillermo Tavčar, podpredsednik

MALI OGLASI

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - sološna odontologija, implantes óseo-integrados; sreda in petek od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. B - San Martín - T. E. 755-1353.

ARHITEKTI

Andrej Duh — načrti, gradnje in vodstvo del v Bariločah in okolici; nepremičninski posli. — P. Moreno 991, 5. nadstr. C. — 8400 Bariloche.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Šenk. T. E. 762-2840.

ADVOKATI

dr. Vital Asič — odvetnik - ponedeljek, sreda, petek od 17 do 19, Don Bosco 168 - San Isidro; T. E. 743-5935.

dr. Franc Knavs — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Pcia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadstr. E - T. E. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

ZA DOM

POHIŠTVO: za jedilnice, spalnice, dnevne sobe, moderno in angleški stil. Tine Kovacich. — T. E. 765-1682.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge — Bolívar 224, Ramos Mejía, T. E. 654-0352.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje — Andrej Marolt, Martínez de Hoz 211, San Miguel, T. E. 664-4374.

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov — Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel, T. E. 664-1656.

TRGOVINA

Delikatesa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadra severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bmė. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bmė. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandezias - Urađuje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (ga. Marija Gorše).

NEDELJA, 4. JUNIJA OB 16

SPOMINSKA PROSLAVA

V POČASTITEV PADLIH DOMOBRAŃEV IN DRUGIH PROTIKOMUNISTIČNIH BORCEV TER OSTALIH ŽRTEV II. SVETOVNE VOJNE IN KOMUNISTIČNE REVOLUCIJE V SLOVENIJI.

PRIREJA ZEDINJENA SLOVENIJA

SLOVENSKA HIŠA

V radijski oddaji Slovenski kotichek bosta v desetih nadaljevanjih po 10 minut brata Vasle pripravila zgodovino Slovenskega okteta, ob poslušanju njihovega petja.

Viktor Leber

Z O B O Z D R A V N I K

Splošna odontologija
implantes óseo-integrados

Za uro: sreda in petek od 14 do 18
Belgrano 3826 - 7. nadstr. "B"
San Martín T. E. 755-1353

Prosimo, ne odlašajte s poravnavo naročnine!

ZANIMIVE NOVICE

Doma se vsi čudijo, kako je mogel Janez Drnovšek zmagati pri „volitvah“ za člana predsedstva SFRJ in kako je mogel premagati starega partija Bulca. To pa je postalo razumljivo, ko je javnost zvedela, da je mladi Drnovšek poročen s hčerko Dolanca, ki je nečak Šentjurčeve. Po tej lestvi je Drnovšek lahko splezal kvišku.

Rehabilitacija. Poljska vlada je pozvala k delu za novo Poljsko vse bivše poljske politike in begunstvu, vse člane bivše Andersove armade in vso domačo opozicijo. — Kdaj se bo to zgodilo v Jugoslaviji?

ZVIŠANE SOCIALNE PODPORE ZA ČLANE SLOGE

OD 1. JULIJA 1989 BODO ČLANI MUTUALA SLOGA DELEŽNI NASLEDNJIH PODPOR:

Podpore za:	Člani z navadno hranilno vlogo		Člani s Karto SLOGA
	Od A 200 — 500	Nad A 500	
Poroko - Rojstvo Dovršitev uradne srednje šole	500	800	5.000
Stalno in popolno nesposobnost za delo — Smrt	1.500	2.000	16.000

● Za upravičenost do podpor so potrebne običajne čakalne dobe: 1 leto za: Poroko — Rojstvo — Dovršitev uradne srednje šole — 3 mesece za: Stalno in popolno nesposobnost za delo — Smrt.

● Od 1. julija 1989 bo za nabavo KARTE SLOGA potrebna naložba v navadni hranilni vlogi A 2.000.-, cena KARTE SLOGA pa bo A 50.-.

● Članom, ki že imajo KARTO SLOGA ni treba nič doplačevati.

● Informirajte se o stanju svoje hranilne vloge v MUTUALU SLOGA! Morda že z malim doplačilom lahko prestopite v višjo skupino ali pa si celo nabavite KARTO SLOGA, za katero je do 30. junija 1989 potrebno le A 1.000.- naložbe.

● Informacije (osebno ali po telefonu) in vse potrebno uređite v naši glavni pisarni, Bmė. Mitre 97 — Ramos Mejía, tel. 658-6574 in 654-6438 ob delavnikih od 10. do 19. ure in v podružnicah SLOGE.

OBVESTILA

SOBOTA, 31. maja:

Učiteljska seja ob 20 v Slovenski hiši.

V Našem domu v San Justu ob 20.30 igra Županova Micka.

SOBOTA, 3. junija:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

NEDELJA, 4. junija:

Spominska proslava žrtv revolucije ob 16. uri v Slovenski hiši.

SREDA, 7. junija:

Spominski sestanek Zveze slovenskih mater in žena ob 17. uri. Govoril bo Božo Fink.

SOBOTA, 10. junija:

V Domu v San Martinu ob 19 video: Moj oče, socialistični kulak.

NEDELJA, 11. junija:

Procesija presv. Renjega telesa ob 15.30 v Don Boskovem zavodu.

SOBOTA, 17. junija:

Redni pouk Slovenskega Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

FESTIVAL PING-PONG ZA VSE V SLOMSKOVEM DOMU

v nedeljo, 2. julija
ves popoldan

Vpis T. E.: 657-3288

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Urađuje ob četrtkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Česarek).

SLOGA — PODRUŽNICA RAMOS MEJIA. V pritličju poslopja Sloge, Moreno 129. Od ponedeljka do petka od 17. do 19. ure. T. E. 658-6574 — 654-6438.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 T. E. 651-1760. Urađuje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 (gdč. Julka Moder).

Cena največ štirih vrstic A 16.- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — A 52.-.

JANEZ VASLE

Avstralija, obljubljena dežela

LEPOTE AVSTRALSKIH ALP

Mont Buffalo, januar 1989

Turistična industrija se je zadnja leta zelo razvila v Avstraliji. Veliko obiskovalcev iz celega sveta prihaja do teh daljnih zanimivosti. V kolikor mu je čas dopuščal si je tudi kronist čimveč ogledal. Nekaj dni pred odhodom so ga povabili na Avstralske Alpe, kamor hodijo domačini pozimi smučat, poleti pa uživati čisti zrak in sončne dneve. Največji vrh je dvatisočak Mont Kosciusko v New South Wales. Tudi v Viktoriji je veliko obisk, ki so vredne čim daljšega opisa. Tristo kilometrov severno od Melbourneja je malo mestce Bright, polno miru, zelenja in obkroženo s hribi. Malo naprej pa Herriettville, kjer ima Slovenec Hanzi Radih (Uncle Charly) mesarijo. Po dobrem počitku in odličnem zajtrku je bratrančev Mercedes Benz dospel po valoviti poti v narodni park Mont Buffalo, zelo popularen turistični center v Viktoriji. Po dobri uri slikovite poti je hotel The Chalet, zgrajen v začetku stoletja. Čez cesto se pride do panoramične točke, kjer pazljivo zgrajena ograja varuje pred globokim prepadom.

Na poti v Mont Horn, ki je najvišji vrh v tem parku, pot križa prvo avstralsko smučišče Cresta. Zadnji kilometrski vzpon na Mont Horn je strm in skalovit. Vsekakor se spleča napor do vrha z enkratnim pogledom na dolino in sosednje hri-

be. Na umetnem jezeru Catani se zbirajo gojitelji veslanja in kajakov. Tudi slapove Rollasons se spleča pogledati. Do njih se pride po tričetrturi hoji. Šum padajoče vode, skalovje in zelenje sestavljajo enkratno scenografijo. Zadnja postaja pa je bila ob studencu čiste gorske vode. Pravijo, da je zelo zdrava, zato je kronist tudi popil nekaj kubičnih centimetrov.

OD RAUBARJA DO HEROJA JE VČASIH SAMO EN KORAK

Nazaj grede v Melbourne se potniki po navadi ustavijo v mestecu Glenrowan, kjer je ob koncu prejšnjega stoletja gospodoval ropar Ned Kelly, današnji avstralski heroj. Kelly se je vedno prikazoval z železno čelado in pravijo, da je kradel bogatim in dajal revnim. Policija ga je dolgo let lovila. Končno so ga obesili v Melbourne in s tem poravnali tudi nekaj umorov. V Glenrowanu je teater z elektronskimi napravami in tudi muzej s Kellyjevimi pripadnostmi. Včasih je od rubarja do heroja samo en korak.

Kronist je stanoval v Geelongu, drugem mestu v Viktoriji s 140.000 prebivalci, ravno toliko, da se lahko razlikuje od velemesta. Kot obalno mesto sprejema v počitnicah in vikendih na tisoče turistov in prebivalcev Melbourneja, ki imajo svoje hiše na morju in napolnjeno avtocesto

do zadnjega koticika. Dvajset minut od Geelonga je Torquay, znano morsko kopališče. Tam je najbolj popularen surf, malo za njim pa topless. Plaže se razlikujejo od argentinskih v tem, da imajo precej kamenja, ki tudi ločuje eno od druge. Po obalni cesti se kmalu pride v Bells Beach, kjer so vsako leto mednarodne surfarske tekme. Voda je postajala v bližini odprtega Tihega oceana bolj in bolj plava. Čisto nebo je sprejelo izletnike v Lornu, kakih osemdeset kilometrov naprej. Veliko ljudi je bilo na plaži, opoldne so si nabavljali kosilo in ga kar na prostem zaužili. Mladi s pobarvanimi obrazi pa so hodili sem in tja ter uživali lepo vreme.

Še ena posebnost je čakala radevedneže v Anglesea, majhnem obalnem mestu. V golf klubu so srečali tako pričakovane kengurje, ki že dolgo let prebivajo na tem mestu, kjer so se udomačili. Turisti morajo zelo paziti, da ne dobijo žogice v glavo. Če se približajo kengurjem, se ti oddalijo, iščejo senco in gledajo velikega gazdo. Kar veselje jih je opazovati, kako skačejo z odskokom na zadnjih tacah.

Queenscleef je znan po zakladu, ki ga je tam zakopal portugalski pirat Benito Benita. Že štirideset let ga na vse načine neuspešno iščejo. Med dragocenostmi je v zakladu tudi nekaj pripadnosti limske katedrale v Peruju.

Drugo največje mesto v Avstraliji je Melbourne, poln zanimivosti. Nikoli ni zadosti časa, da si človek vse ogleda. Victorian Arts Center, ob reki Yarra, je eden najmodernejših kulturnih kompleksov na svetu.

Razdeljen je na tri dele: galerija, srednja stavba, ki vključuje tri dvorane in koncertna dvorana. V srednjem delu je opera z modernim odrom, ki ima enako globino kot dvorana. Tehnični napredki omogočijo zelo hitre spremembe odra. Tista, ki v drugem dejanju opere La Boheme zavzame skoraj dvajset minut, se tu spremeni v enajstih sekundah. Koncertna dvorana ima nad dva tisoč sedežev in tudi akustične naprave, ki prilagajajo zvok različnim zasedbam: orkestru, solistom, komornim skupinam. Čez reko Yarra je glavna železniška postaja Flinders Street. Zada se vidi Rialto, največja stavba v Melbourneu Na drugi strani pa National Sport Center v Flinders Parku, kjer se je odigral teniški turnir Australian Open. Nasproti postaja je anglikanska katedrala Svetega Pavla z znamenitimi orglami. Malo naprej se pride do City Square, trg, ki je bil včasih zelo popularen, sedaj pa je padel nekako v nemilost, ker se tam zbirajo punki in so zelo napredovala mamila. S tramvajem se je kronist pripeljal po Elizabeth Street do strogega centra. Melbourne ima veliko nebotičnikov, dosti prometa in tudi krasne parke. Avstralski zelo pazijo na zračenje mest, zato je odprtega prostora veliko. Vse je tako lepo ohranjeno, da človek komaj verjame, da tam hodijo ljudje. Po kosilu v kitajski restavraciji je prišel na vrsto odlično urejen živalski vrt. Med največjimi zanimivostmi sta seveda kenguruj in koala mali in zelo ljubeznivi medvedek, ki živi samo v Viktoriji in spi na drevesih. Melbourne ima tudi lepo obalo z velikim pristaniščem ob zalivu Port Philip Bay. Tam so

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE

Director: Valentín B. Debeljak

REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158

1407 BUENOS AIRES

ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,

Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO
	Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA
	Concesión N° 3824
	Registro Nac. de la Propiedad
	Intelectual No. 85.462

Naročnina Svobodne Slovenije za 1989: Za Argentino A 850; pri pošiljanju po pošti A 1000; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

V Evropi lahko kupite Svob. Slovenijo: v Trstu: knjigarna Fortunato, Via Paganini 2; v Celovcu: knjigarna Mohorjeve družbe, Viktringer 26.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

PRIDOBIVAJTE NOVE NAROČNIKE!

Slovenski dom v San Martinu

vabi mladino in prijatelje Doma na predstavo video-filma

Moj oče socialistični kulak

v soboto, 10. junija točno ob 19.

Po predstavi debata
in domača večerja.

LETALSKE KARTE etc.

NAJNIZJE TARIFE!
OMENITE TA OGLAS!

TRAVEL AGENCY „RIENTE“
Sr. SALVADOR

A. P. Leg. 6632 Disp. D.G.S.T. 1555

Esmeralda 973 / I "B" - Capital

Tel. 313-9143

(9.30—12.30, 14—18.30)